

ZEMITURS

LATGOLAS NŪVODA NEDEĻAS LAIKKROKSTS

Nr. 8 (177)

1999. GODA 26. FEBRUARS

CENA 10 SANTIMI

KONSULTANTI: religejas lītas – prāvests Aļberts Budže, Raiņa ilā 21, Tilža, Bolvu rajons, LV-4572, tālrunis – 245-56312; mākslas vaicājumi – Pīters Gleizdāns, Bazneicā ilā 34, Rēzekne, LV-4601, tālrunis 246-23325; poligrafeja, izdevniecība – Jāns Eļksnis, Bazneicā ilā 28, Rēzekne, LKC izdevniecība, LV-4601, tālrunis 246-22298; dzeja – Ontons Slišāns, Upīte 2-13, Šķilbānu pagosta, Bolvu rajons, LV-4587; vēsture – Viktors Trojanovskis, R. Blaumaņa 17/18, dz. 6, Ludza, LV-5701; kultūrvēsture – profesors Pīters Zeile, K. Valdemāra 145/1-52, Reiga, LV-1013, tālrunis 27-361423; ekonomika – profesors Jezups Zeļonka, LJA EI Akadēmijas 1, Reiga, LV-1003; ārēmu biroja vadeitōjs – Aļberts Spōgis, Breslauer StraÙe 44, 48157, Mūnster, Deutschland.

25. MARTĀ 50 GODI NU BAIGŌS DĪNAS

JŌNS BŪMANIS

Izdūti četri dorbī par Rudzātu pagosta (Preiļu rajons) aizsorgu organizāciju, skūlom, katōļu draudzēm. Pēc profesijas jys agronoms, dzeivoj Reigā, bet dzymtas saknes ir Rudzātu pagostā, kur tāvs bejis tō pādeja priksādātōjs Latvejas pirmās breivvalsts laikā. Jō dorbūs daudz informatīva materiāla — atmiņu pīroktu, fotoattālu, dokumentu.

DZILI SIRDĪ NŪVODU SLĀDZŪT...

1940. godā niu te palykuši 1062. Nu vōcu armejā isauktīm 340 veirišim krituši 8%, nu sorkonajā armejā 76—35%. Vōcu okupācijas laikā dorbam uz Vōceju beja nūsyuteiti 76 idzeivōtōji, golvonūkōrt krivi vacticeibnīki, nu jīm naatsagrīze I. Komunisti pōrmat, ka vōciši daudz cylvāku iznycynōja lāgerūs, naapstaidu, vēlejus tikai pasaceit, ka Vōcejā myusu pogosta cylvāki beja privileitōkā stōvūkli, saleidzynūt ar tīm, kas nūnoce Sibirejā — nu Vōcejas pēc goda brauce atvalinōjumūs un syutejā paceņas ar apovim un apgērim, bet mes vergōjam bez pōrtraukuma daudzus godus.

Pogostā jau pēc «atbreivōšonas» 1944. goda augustā (3. dīnā) sōcēs aresti, apcītnōjumā nūnoce vairōk nakai 170 rudzātīši, tyka pratnōti, spydzynōti gon uz vītas Latvejā, gon Krivejā, turāti nacīlveicīgūs apstōklūs, daudzi nu jīm, nasagaidūt «seviškōs apsrīdes» lāmumu, aizgōja būjā. Lelōkō daļa tyka tīsōti aizmuguriski un pēc KPFSR KK 58. panta par dzimtnes nūdeveibu un uz safabricātīm apmalōjūšim dokumentim. Natryuka pileidēju, ziņōtōju, kuru malu līceibas čekisti izmōntōja nūzīgumu pīrōdeišonā.

...Komunistu brīsmu dorbī pogostā rysynōjōs jau 1919. godā, kod pusgodu te beja frontes jūsla storp Latvejas nacionalū un sorkonū armēju. Beja daudzas rekvizejas, spydzynōšonas, daudzi cylvāki nūšauti. 1940. un 1941. gods atnoce ar arestim un izsyuteišonom — apcītnōja vairōk nakai 40 aizsorgus, skūlōtōjus, lauku

saiminīkus, pōrsvorā sīvītes, sērmgaļvus un bārnus. Leivōnu stacejā jūs atšķeire nu gimīnem un nūsyutejā uz Kirova apgobolu, kur vysi gōja būjā drausmeigūs apstōklūs. Atsagrīze tikai skūlōtōjs Aloīzs Vaivods, kuru pēc goda otkon apcītnōja un uz myužeigu nūmatynōjumu aizvede uz Sibireju. Tūmār jam, moraliski un fiziski sagrautam, izadeve atsagrīzt vējreiz un uz myužeigū dūsu apsaugūt sovu seņču kopsātā.

Sīvas ar bārnim aizsyutejā uz Krasnojarskas apgobolu, kur strōdōja kolhozu un zvejniku arteļūs vairōk nakai 15 godus, vairōkas personas 1948. godā apbolvōtas ar medaļu «Par varūneigu dorbū Lelajā Tēvijas karā 1941.—1945. godā». Paradoxs, izsmīkls, cinīsmis? Vējōk, 1956. godā iznoce PSRS Augstōkōs Padūmes dekrets, ar kuru apbolvōtus karaveiru un skūlōtōju gimīnes nūjamamas nu speczskaites, bet, ak voi, atbreivōtas tyka vēj pēc vairōkim godim. Vīnai daļai beja jōpasaroksta, ka jī un jau pīauguši bārnī nadreikst atsagrīzt dzymtajōs vītōs un pīpraseit kompenzācijas par atjīmtajīm gimīņu ipašumim.

Pēcvara godūs pogostā un apkaimē dorbōjōs daudzas nacionalū partīzanu grupas, jo veiriši beja dezertējuši nu vōcu armējas, izavairēja ari nu dīnasta sorkonajā. 1945. un vālōkajūs godūs NKVD armējas vīneibas un vīteji iznīreli, komunistu rūklaižas, izsekojūt pretesteibas kusteibas daleibnīkus, spydzynōja vītejus idzeivōtōjus. Šī

Nūbeigums 4. lpp.

Asu dzimis 1928. godā bejušo Daugavpīļs apriņka (tagad Preiļu rajona) Rudzātu pagostā lauksaimnīka gimīnē — tāvam ipašumā beja 16,94 hektari zemes.

Naasu nikāids raksteitōjs, bet sirds tik pylna ar tū, kū izcītuši cylvāki nu komunistiskōs murgainōs ideoloģejas un nacīlveicīgōs, zvēreigōs izreiceibas, ka naspēju klusēt. Asūt pensejā jau sešus godus, nūsdorboju ar sovas dzymtas pēteišonu, kurā nu okupācijas varom cītušas 18 gimīnes (81 cylvāks), nu kurom vōcu armejā krita 3, Krivejas lāgerūs un izsyutejumūs myra 21.

Pētūt pogosta vēsturi un dzeives nūtykumus okupācijas godūs, asu nūskaidrōjis, ka nu 3550 idzeivōtōjim

«TREŠĀJAI ZVAIGZNEI» — 10 JEZUPA DANOVSKA FOTOSTŌSTS

18. janvarī Reigas Latgaļu bīdreiba «Trešo zvaigzne» reikōja pastōvēšonas desmit godu jubileju. Tymā nu pīrmos dīnas ir rūkdarbneica Tekļa Rubcova — snādz interveju radio; J. Rimšāns un L. Leikuma (pīrkšplānā); rūkdorbū izstōdes daleibnīki; «rēzeknīši» un «ludzōnīši»; «breivāis eiropīts» nu Latgolas Andris.

HRONIKA

1. martā (1899) Ludzas apriņka Zvērgzīnes pagosta Soidōs dzimis katōļu goreidznīks, sabīdrīks darbinīks, vīns nu žurnāla «Zidūnis» dybynōtōjim Julijāns Samušs. Miris 1980. goda martā Krōslōvā.

3. martā (1949) trymdā nūdybynōts latgališu rakstnīceibas veicynōšonas fōnds, nūsaukts tautas dzīsmīnīka Andryva Jūrdža vōrdā.

3. martā (1954) Ludzā dzimis literaturzynōtnīks, filoloģejas zynōtņu kandidāts Aleksejs Grigorjevs.

3. martā (1959) Reigā miris rakstnīks, literatūras kritīks Vladislavs Kaupužs. Dzimis 1818. goda 27. janvarī Ludzas rajona Kōrsovas pagosta Brīžōvkā.

4. martā (1904) Daugavpīļs apriņka Kolupes pagosta Svenčūs dzimis katōļu goreidznīks Aloīzs Dunsks. Miris 1980. goda 26. augustā.

5. martā (1934) atklōts šaurslīžu dzejlēcējs Rēzekne-Bērzpīļs.

6. martā (1859) dzimis mōkslīnīks Gotlībs Līpenš (Līepīnš).

7. martā (1984) Reigā miris etnogrāfs, publicists, tautas dzīdnīks Ivans Zavaloko. Dzimis 1897. goda 17. decembrī Rēzeknē.

7. martā (1969) Reigā miris publicists, pedagogs, bibliogrāfs, vēsturnīks Pīters Baško. Dzimis 1901. goda 24. janvarī Daugavpīļs apriņka Rušonas pagosta Lelajūs Baškūs.

9. martā (1929) Daugavpīļi dzimis gleznōtōjs, dizainers, grafīks, fotomōkslīnīks Ilmārs Rumpēters.

11. martā (1924) Daugavpīļs apriņka Kolupē dzimis kŭklātōjs, dzīdōtōjs, zalkālis, dailomōtnīks Ontons Kiulīnīks. Miris 1966. goda 13. janvarī Toronto, Kanadā.

12. martā (1924) Reigā darbeibu atjaunōja katōļu Goreigais seminārs, kas leidz 27. februarim dorbōjōs Aglyunā.

13. martā (1929) dybynōta Latvejas Universitates studentu bīdreiba «Latgola».

14. martā (1914) iznōk pīrmo latgališu dzejas antoloģeja «Kŭkle».

16. martā (1959) Rēzeknes rajona Kaunatīs pagostā dzimis dzejnīks Vilis Dzerkīnīks.

16. martā (1909) Rēzeknes apriņka Vīlānu pagosta Trŭpūs dzymuse dzejnīca Dzerkīstēņa (Genovefa Upeniece, dzim. Stafecka).

16. martā (1934) Rēzeknes apriņka Bērzgalē dzimis katōļu goreidznīks Henriks Vilks. Miris 1983. goda 30.

decembrī.

17. martā (1919) Ludzas apriņka Kōrsovas pagosta Brīžōvkā dzimis sabīdrīks darbinīks, Utrō pasaulja kara pretōšonōs kusteibas daleibnīks Jevgenijs Kaupužs. Miris 1942. goda 26. aprīlī Pleskovas apriņki.

17. martā (1994) Stokholmā, Zvidrejā, miris mōkslas vēsturnīks, pedagogs Pāvels Šadurskis. Dzimis 1924. goda 29. majā Kacēnu pagostā.

19. martā (1894) iznōk Krīšjōņa Barona sakōrtōtais «Latvju dainu» 1. sējums.

19. martā (1994) ASV, Viskonsīnas ūtata Lakrosā miris socioloģejas profesors, filozofejas doktors Jezups Motivāns. Dzimis 1932. goda 1. janvarī Daugavpīļs apriņka Kolupes pagostā.

20. martā (1914) Ludzas apriņka Nirzas pagostā dzimis bibliofīls, sabīdrīks darbinīks, rakstnīks Aļberts Raidonīs.

22. martā (1914) Pīterpīli miris topogrāfs, vīns nu pīrmaīm latvīšu tuteibas generalim cara armejā Ignāts Ceksters. Dzimis 1842. goda 9. decembrī Ludzas apriņka Rundānu pagostā.

22. martā (1994) Rēzeknē miris mōkslas kolekdžas pasnīdējis, mōkslīnīks Aleksandrs Karpovs. Dzimis 1953. goda 21. martā ASV.

22. martā (1924) Ludzas apriņka Nirzas pagostā dzymuse volūdneica, docente Emīlija Soida. Myruse Reigā 1989. goda 5. decembrī.

22. martā (1969) Rēzeknē miris dzejnīks Seimāns Putāns. Dzimis 1892. goda 22. jūlī Daugavpīļs apriņka Bīkernīku pagosta Līpīnīšu cimā.

24. martā (1899) Rēzeknes apriņka Bērzgales pagosta Mycānūs dzimis rakstnīks, publicists, politiķis Jōns Opyncāns. Miris 1976. goda Ludzas rajona Mežvydu cimā.

24. martā (899) Ilŭkstes draudzē dzimis katōļu teoloģejas profesors, preses darbinīks, rakstnīks Bronislavs Valpīters. Miris 1976. goda 14. decembrī Vīlānūs.

30. martā (1929) dzymuse estrādes dzīdōtōja Valentīna Butāne.

Martā (1924) sōc iznōkt katōļu goreigais mēnešroktis «Kristus Karŭgs».

Martā (1989) Mīnsterē, Vōcejā, miris rakstnīks, publicists Jōns Bucīnīks (Francis Skoda). Dzimis 1908. 5. septembrī Daugavpīļs apriņka Leivōnu pagostā.

Sastōdēja

Viktors TROJANOVSKIS

IVETA DUBA, RĒZEKNES AUGSTSKŪLA

NĪDARBYNŌTEIBAS PROBLEMAS BOLVU RAJONĀ

VYSPŌREJS GEOGRAFISKAIS RAKSTURŌJUMS

Rajona plateiba ir 2381 kvadratkilometrs, tys atsarūn Latvejas zīmeļaustrumu daļā un tagadejōs rūbežas pastōv nu 1967. godā ar Olyuksnes rajonu zīmeļus, Guļbīnes rītumus, Modūnas — dīnvūdritumus, Rēzeknes un Ludzas rajonu — dīnvūdus, bet austrumus tam rūbežas ar Krīveju, ar kuru sovukōrt rūbežōjas pīci pogostī, tōs nūvlyktas pa ūpem un mežu masīvim. Atsarūn Austrumlatvejas zemīnes zīmeļaustrumu daļā, jīmā ir Lubōna leidzonus, Veļikajas zemīne un Adzeles pacālums. Reljefs vīļņōtī leidzons, absolūtais augstums ir nu 75 metrim Krīvejas pīrūbežā leidz 145 metrim Strautūs, Kangarūs, Nūmērnes valnī.

Bolvu rajons atsarūn Daugovas un Veļikajas ūpu yudīna šķērtņē, vydsudalā ir lelōkī pūrī — Orlovas, Purda, Pūrmolas-Lōčovas, Lelais (Myurnīka), Lutīnāku, Stompaku, Zodānu un Grūžņu, tī aizjam ap 10% nu terītores. Ūpu garums ir ap 1600 kilometrim, bleivums — 0,6 leidz 0,7 kilometri kvadratkilometrā, tūs teikls izvītōts vīnmērēigi un vysas pīdar mozajōm. Meži aizjam 38% nu terītores un lelōkō daļa pīdar vaļstei.

Taitod Bolvu rajons ir vysaugstōkō zemīne Zīmeļlatvejā ar kontīnentalu klimatu, nūvītōts lelā yudīna šķērtņē ar daudzīm pūrīm, vairōk apdzeivōts centrā, austrumu un rītumu nūmalēs, pošlaik vīns nu ekonomīski atpalykušōkajīm vaļstī un vysmozōk pēteitais nu vēstures, dobas un kultūras veidūklīm.

APDZEIVŌTEIBA

Pīdar mozōk apdzeivōtajīm, īdzeivōtōju skaits — 32 tyukstūsas, pa 14 un vīnu kvadratkilometru, bet laukūs vīn — 9. Vairōk par 20 cylvākīm uz 1 kv. km ir Bērzijs, Tīļšas un Medņevas pogostā, bet vysmozkails — 8 cylvākī — Susajū un Lazdulejas pogostā. Rugōjūs dzeivōj ap 2000, Baļtinovā un Kubulūs — pa ap 1800 cylvākīm, bet Lozdulejā — vīn 400, kas ari vysmozōkails pogosts Latvejā apdzeivōteības zīņā, bet plateības — Kuprova ar 4 kvadratkilometrim.

Migraceja te nav bejuse lela, pošlaik daudz vacu cylvāku, jau vairōk nakai 20 godus te volda depopulaceja, kas atstōj īspaidu uz dorba resursīm un sastōvu, goreīgū potencialu. Latvīšu te 74 procentī, krīvu — 23.

DZEIVES LEIMINS

Olgas daudzōs profesējōs ļūti zamas un daudzīm gryuši nūdrūšņōt sev pat elementarus īdzeivōšonas apstōkļus. Zams dzeives leimīns, zama apkolpōšonas kultura un

drūšeības leimīns — šaidī apstōkli lobvēleigi tam, ka daudz runu un mozreiceibas.

NĪDARBYNŌTEIBA

Vīdeji 53% rajona īdzeivōtōju ir dorba spējas vacumā, bet pīļsātā 58 (laukūs — 49), moz ari leidz dorba spēju vacumam, lelōkō daļa — godūs vacōkī — pensionari. Īvārojami sasamozynōjis ekonomīski aktīvū skaits. Pīmāram, rēkīnojūt uz 1000 cylvākīm 1992. godā taidu beja 15,6, nu tīm nūdarbynōtī tyka 15,1 un NVD registrātī kai bezdarbnīki — 0,5, bet 1997. godā jau šī skaitlī attīceigi 12,8, 9,2 un 2,8. Jo Bolvu rajonā bezdorba leimīns pret ekonomīski aktīvū īdzeivōtōju skaitu ir 20,8 procentī, to Gulbenes rajonā 9,5 un Valkas — 6,9 procentī. Šys rōdeitōjs praktīski nav mainējis pādejūs četrūs godūs. Tai 1998. godā I catūrksnī bez dorba beja 2779 cylvākī, bezdorba leimīns — 17,01 procentis. Īlgstūsūs bezdarbnīku (vairōk par godu) Bolvūs šymā laikā beja 58,8% nu bezdarbnīku kūpskaita, Guļbīnes rajonā 33,4, Valkas — 19,4%. Ari tys ir tīsa, ka vīnkōršam dareitōjam atrast šudīņ dorbu ir gryuši, pat naispējami, jo traucej ari tūs natykumi — alkohols, disciplīnas tryukums, tys, ka spēj dareit vīn tū, kū «parōda ar pērstu». Pī taidīm, dīmžāl, var pīskaitēt divas trešdaļas veirīšu.

Laukūs dzeivōj 64% nu vysīm rajona īdzeivōtōjīm, puse nu jīm ir dorba spējeigi un 21% bezdarbnīki. Pēc vaļsts statistikas zīņom, kur nūnōk pogostu īnformaceja, faktīski nastrodōjūšū ir divas reizes vairōk nakai NVD registrātū bezdarbnīku un vysaugstōkails bezdorba leimīns Lozdulejas, Vectīļšas, Baļtinovas, Kryšjōņu, Lozdukolna, Bērzijs un Kuprovas pogostā. Bezdarbnīkim tryukst leidzekļū, lai vysmoz reizi mēnesī īsarostu VND nūdalā voi birojūs registrētīs, nav ari motivacejas, jo ar šō dīnasta paleidzeibu īgyut dorbu izredzes ir minimālas. Dorba devēji napylda «Lykuma par nūdarbynōteibu» 5. panta praseību — kotru mēnesī piteikt vakantōs dorba vītas. Aptaujōjūt lelōkūs uzjāmumus, nūskaidrōts, ka ari tyvōkā nōkūtnē nikaidas krosas īzmaiņas šamā jūmā nav paradzamas.

Strauji sasamozynōj cylvāku skaits. Pīmāram, 1992. godā dzyma 449 bārni un nūmyra 603 īdzeivōtōji, 1993. godā — attīceigi 389 un 704, 1994. godā — 333 un 737, 1995. godā — 324 un 646, 1996. godā — 300 un 633.

1997. godā laikrokstā «Dīenas Bizness» D. Caune un Z. Vaikule rokstā «Vaļdeiba plānoj atbaļsteit 15% īdzeivōtōju» rakstēja, ka kapitalīgūļdejūmi uz vīnu īdzeivōtōju Bolvu rajonā ir 15,5 lati, kas ļūti zams rōdeitōjs, saleidzynojūt ar cytim Latvejas rajonīm — īprikšpadejā vītā, tūtīs kaimiņūs — Guļbīnes rajonā 77,8, Olyuksnes — 305,8, Rēzeknes

— 36,73. Tys tōpēc, ka te faktīski nav ryupniceibas ražūtņu, padūmu laikā īzbyuvāta vīn Kuprovas drenu cauruļū un kīgeļū ryupneica, kurā strōdōja 400 cylvākī, bet šudīņ jīmā ražōšona apturāta un Kuprovā 63% dorba spējeigū ir bez dorba. Te nav ari breivas zemes, kū varātu pīdōvōt, jo lelōkō daļa ir ībrauceji nu austrumīm. Jīm nav ari leidzekļū, lai aizbrauktu, spīsti palikt uz vītas.

NVD AKTIVITATES

Naseņ dīnasts pīdōvōja sešas vītas skūlōtōjīm. Bet na vysī uzjēmēji ar tū sasadorboj, jo pōrsvorā jīmūs strōdoj rodī, draugi, paziņas, sovus štatus var nūkomplektēt pošī. Īpatneiba ari te, ka šymā rajonā nav pastōvējuse nivīna orūdskūla. Byutu vajadzēigi vīdejō pūsma kadri — meistari, cylvākī, kas spātu pōrvaļdeit struktūrīneibas. Jaunōtne aizplyust, specialīsti, kuri naatrūn perspektīvas. NVD ir vīneigō vīta, kas pīdōvoj pōrkvalificēšonōs voi specialītes īgyušonas īspējas — vysis īzdevumūs sadz dīnasts. Pīmāram, 1997. godā uz vītas rajonā vuicējōs 115 cylvākī, Guļbīnes rajonā — 120, un Valkas rajonā — 122, dorbā nu vītejim profesēju apgīvējīm īsaīstēja 50, nu Guļbīnes grupom — 79, un Valkas — 52.

Var pībīļst, ka rajonā vysai zams īzgleiteības leimīns: ar augstōkū un vīdejū īzgleiteību vacumā nu 18 godīm, rēkīnūt uz 1000 īdzeivōtōju, 451 cylvāks, Guļbīnes rajonā — 524, Olyuksnes — 525.

RYUPNĪCEIBAS ATTEISTEIBAS PROBLEMAS

Pōrsvorā dorbojas kūkzōgātovas. Lai na vysīm pateik jīmōs strōdōt, bet cytas īzvēles nav. Nu kūpā asūšajīm 26 uzjāmumim un uzjēmēsabīdreibom taidu 7, kurōs 1996. godā beja nūdarbynōtī 279 cylvākī, 56,25% nu ryupniceibā strōdōjūšajīm. Vīns nu jautōjuma pozitīva risynōjuma pamatīm varatu byut Kuprovas ryupneicas darbeības atjaunōšona: uz tū vad dzeļzceļš un asfaltāts zemes ceļš, elektropīgōdes līneja, te ir sakaru īspējas, skūla un dzeivōjamō plateiba. Rajonā vēļ varātu byut mēbeļu ražūtnes. Bet lelōkōs bažas ir tī, ka uzjēmēji nasavēļēj īguldeit leidzekļus atpalykušā rajonā.

ATTEISTEIBAS PRIORITĀRĪ VĒRZĪNI

Rajons nūvītōts Latvejas nūmalē, tyvumā nav lelu ekonomīskū centru — tyvōkails Rēzekne ir 80 kilometru attōlumā, bet leidz Reigai pa dzeļzceļu — 207, pa zemes ceļu — 226 kilometri. Žīguru, Vacumu, Medņevas, Škilbānu un Baļtinovas pogosts rūbežōjas ar Krīveju. Rajonā

Studentu klubeņi

ražōtajai produkcėjai realōkails nūita tērgs ir Reiga, bet nav konkurētspejeja ar Zemgalē ražōtū, jo augstas ir īzmoksas, kū nūsoka zemes auleiba, transporta īzdevumi u. c., lītdereigōk byutu īzmontōt blokus asūšū Krīveju, bet ari te pošlaik «slāgta». Pēc naatkareības pasludynōšonas uzalobōjis rajona transportgeografīskais stōvūklis — atvārts rūbežas pōrejas punkts «Vientuli», caur kuru ir vysintensīvōk kusteiba vērzīņam uz Krīvejas zīmeļaustrumu daļu. Nūregulejūt vīnkōršōtū kōrteību Latvejas-Krīvejas rūbežas šķārsōšonai, paveras leļyskas īspējas lītīskai sadarbībai ar kaimiņu zemi, kas jōlīk lītā, dybynōjūt kūpuzjāmumus, lai īzmontōtū vīteju dorba spēku, ari mežus, energoresursus. Byutu īspēja vīglōk itikt tērgā.

Ar austrumu rūbežu sakōrtōšonu byutu jōteik golā īspējami otrōk — tranzīta jautōjumūs, byutu dorba vītas rūbežu apsorgōšonā un lobīkōrtōšonā, mūtī. Uzjēmēji un Vīļakas pīļsāts dūme vālātūs atvērt vairōkus servīsa uzjāmumus, kas 134 cylvākīm dūtu dorba vītas. Pošlaik pīrūbežas pogostūs jo lels bezdorba leimīns.

MEŽRYUPNĪCEIBAS ATTEISTEŠONA

Ari Bolvu rajonā kai golvonō perspektīvō nūzare ir mežu īzstrōde un kūkapstrōde, jo tys bogōts mežīm, kas aizjam 116 tyukstūšu hektaru nu plateības, kura ir 238122 hektari, tys ir, 49%, nu tīm 52560 hektarus privatī un pōreji — vaļsts. SIA «Žīguru MRS» pošlaik ir vīneigō, kas sovā pogostā sadz budžeta īzdevumu daļu un samozynōj dotaceju napīcīšameibu, ir dorba devēja īvārojamai īdzeivōtōju daļai un aplīcynoj tū, ka sekmeigas saimnīkōšonas rezultātā meži var byut īnōkuma olūts. Storp lelōkajīm meža īzstrōdōtōjīm vēļ ir SIA «Balvi — Holm» un SIA «Skaidris», kuri nūsadorbōj ar īgyutō materiala pōrstrōdī. Bet mežu resursi tūmār nav nāizsmējami, regulari jōveic tūs atjaunōšona, kas ir sistematīskis un dorbtīļpeigs process.

Napīcīšama programma, kū realizējūt, silytūmapgōdes uzjāmumus tiks ustōdeitas īkōrtas un kotlī, kur varēs sadadzynōt vysu īgiustamū škeldu un kūkapstrōdes atlykumus, īpaši mozū kotlu mōju vītā, kur kai kurīnomū īzmontōja akmīņūgles. Vajadzēigas škeldas ražōšonas firmas, lai nu tom varātu pīpraseit kvalitatīvu precī un prognozēt perspektīvu darbeību.

LAUKSAIMNĪCEIBAS IZREDZES

Lauksaimnīceibas pošreizejū stōvūklī rajonā raksturoj nūita tērga šaureiba, narentablō ražōšona un zemes plateību sadrumstalōteiba. Bremzejūši ītekmī atstōj zemes reformas seikzēmīcīskais raksturs, kur domīnejūšō ir pīmōjas saimnīceibu forma. Lauksaimnīcīskō ražōšona nav

rentabla un ari perspektīvā naceļs cylvāku lobklōjeibu un dzeives leimīnī kūpam. Rajonā augkūpeiba ir lauku īdzeivōtōju īztykas un pēņas olūts, nūdarbynōteiba un vide nacejas saglobōšonai. Tōpēc svoreigi lauksaimnīcīskū ražōšonu saglobōt īprikšējā leimīnī, pat paplašynōt. Jo lauku īdzeivōtōji tyktu pakļauti smogajam bezdorba slūgam, pastyprynōtūs socialō sprīdze rajonā un pat varātu sōktīs masveida migracejas nu šom terītoresjom. Bet lelōs pīļsāts nav gotovas uzjimt jaunus dorba maklātōjus.

Augstu ražu pamats ir augsnes dabīskō auleiba, pēc nūvērtējuma Bolvu puse ir vysnaauglēigōkō, pī tam ar palelynōtū skōbumu un akmīņaineību. Ari klimats te vāsōks, taipat leli attōlumi nu īvārojāmōkajōm pīļsātōm, prosa lelōkus īzdevumus kaļkōšonai, augsnes īlobōšonai, māsļōšonai. Reformas gaitā krasi sasamozynōjuse produkcējas īgyve lūpkūpeibā, tōs realizacejas cena nasadz energoresursu un transporta īzmoksas, strōdōdami ar zaudējūmīm, zemīkī nav īīnteresatī palelynōt pīna un gaļas ražōšonu.

Vīneigais nu lelōkim pōrtykas produktū ražōtōjīm ir CS «Tureiba» maizes kombinats, kurs na tikai saglobōjis sovus ražōšonas apjūmus, bet tūs palelynōjis. 1997. godā tys sovu produkcēju realizēja par 689,2 tyukstūšom latu. Jīmā nūdarbynōtī 110 bolvenīši. Ir lītdereigi jū saglobōt ari turpōk, pīsaīstīt īnvestīcejas modernīzacejai. Ar pīna produktīm apgōdōj AS «Rankas pīns», bet ari tīmā nūvacōjušas īkōrtas, vajadzēigas jaunas fasešonas līnejas.

MŌLA ĪGYVE

Nu pamatīžu dēreīgajīm īzraktenīm lelōkō nūzeīme ir devona (Katlešu svītas) mōlam, īzplateības rajons aptver vysu zīmeļu daļu un īsasnīdz Olyuksnes rajonā. Kuprovas ryupneica nu 1975. leidz 1992. godam mōlu īzmontōja kīgeļu, byuvkeramīkas un keramīzta ražōšonai. Rajonā ir vīns mōla karjers ar 200 hektaru plateību, teik pēteita Vīļakas atradne, atsevīskas nalelas Ceļmīnīkūs pī Kubulīm. Kaidreiz tī bejuši kīgeļu ceplī.

Mōla īzmontōšonai varātu byut reālas īspējas, jo krōjumi lelī, relatīvi īzveidōta īnfrastruktūra un tam loba kvalitate. Bet lelražōšonai napīcīšami lelī kapitalīgūļdejūmi. Vīns nu risynōjumīm varātu byut Kuprovas drenu cauruļū ryupneicas darbeības atsōkums.

SACYNŌJUMI

Jaunas dorba vītas nasarūd tōdēļ, ka nivīns nūpītīs īnvestors nav īīnteresats īguldeit naidu taidā nūmalē, kai Bolvu puse, jīm «acīs duras» slyktī celī, storptautyskajom praseibom naatbylstūši sakari. Sovukōrt vīteji par īnvestorīm navar byut, jo jīm naudas krītīnī vīn mozōk nakai cytur Latvejā. Dažadās problēmas roda ari lykumu nasakōrtōteiba teīši tīsīskajā zīņā — Latvejā vajadzēiga taida politika, lai vaļdeiba navar īgnorēt lauku rajonu īntereses.

Ekonomgeografīskū stōvūklī varātu uzlobōt, nūregulejūt rūbežu vaicōjumu, jo lelōkī ekonomīski centri saīsteiti ar Žīguru un Kuprovas dzeļzceļu, ar Bolvu un Vīļakas tranzīceļu. Latvejas Statīstīkas īnstitutā dīrektors Edvīns Vanags soka: «Jōpaleidz atsateīstēt gon mozōkim, gon lelōkim regionīm, tys jōdora ar dažādīm leidzeklīm: īnvestīcejom, premejom par jaunū dorba vītu radeīšonu, nūdūklū atlaidēm, un tod varēs redzēt, kas sevi attaisnoj, kas nā. Vīns gon skaidrs, ka jōatbolsta terītoresja, navys kaidis specialī uzjāmums, jo uzjāmumīm, kurā regionā tī atsarūn, jōroda vīnaida konkureņce».

Jōīzvērza mērķīs uzlobōt ītuaceju un tōpēc jōstrōdōj jaunū dorba vītu radeīšonā, lai atteīsteitu īzejvīlu pōrstrōdī, lauksaimnīceību. Nōkama-jam sūļam jōīr reiceībai.

ANDRIS VĒJĀNS:

— Vēļejumus Dzerksteņai grībātū īspīst rūkrokstā — klytu silytōks sveicynōjums. Pīlīku panteņus par Leldīnu. Jau pī laika vēļēju gaišu pavasari un prīceīgs šūs svātikus. Lai labī klōjas, lai veīcas dorbi!

Aprīcīcu
mīlētōjū un dzeīveicu
Ģenoveļu Staļecku-Lepīnīci
90. dīmīnōnā dīā,
kas apīt 16. mārta.
Izaī laikā pūmī reīzī īraudzē-
ju jankūs pārtas, kas sanā-
ja dīdī. Ģenyātī mīrīs īnīgtī
datorū dzeīvī ceļā, bet
pīrīnī pūnē sīstē - sīva, mōte,
vacāmōte - vysus lītīteja sīstē,
pavase padēteīgā un sīpēja,
sīaīstamū meklējūt un atīrīnīt
pīcī smōrdā un dzeīvī vōrdā.
Ģenoveļa sovū dorba byūtāībai
un raksturam atīdā atlyktā-
pseīdōrīmu -

Dzerksteņa
Kod tymsa vysapleī, kod nygla
Kod zeme ardaļ mērst,
Ģei tāk kai biteite žyglā,
Kai ģynteņa pōrtā dzerkst.
Ģu nānīpēt atīnīnī smogoms,
Kod sōpēs ģybējōj nīgt;
Mīvīnā, kds dzeīta vōrdā,
Un sturģū zvanī smūta lēģts.
Ģu pōjā bērnēnu saīme
Un rīzī, un Ceļkōpju mōrds
Apjēn sātū kai lāīne,
Mā kurāz dzyrst dzeīvī vōrds.
Pret saulī pasaeļ dīrme,
Pret krygtū byūngsnaī kai cīkstis -
Cīk gylta un gaišā ang līrme,
Kai dzerksteņai dorzā sīdīs pūst!

1999
Andris Vējāns

LELDĪNE

Izleīn nu kažuka pyupūs,
Upeīte ladu lauž.
Pūīškīns meītīnī šyupoj,
Vēji byudeņus glauž.

Bārni breīvī nu skūlas,
Pricōjas: sātā strodī!
Rypynoj sorkonas ūlas,
Atbrauc naradzāts rods.

Vacaīstāvs jauneību pīmīņ,
Verās: besakūks mūst.
Aizīt vēļ vīna zīma,
Ausainī vylkdama nūst.

Vacaīmōtei rūkōs treīs
Pōtoru grōmotas lopa:
«Dīvadāls ar' manī reīz
Varbyut pīcels nu kopa?»

Nasabreīnīs par tū,
Ka ģei tai mīleīgi smaīda:
Vysī jau, vysī kaut kū
Nu Leldīnes gaida!

ZAIGA MATULE

RĒZEKNĒS AUGSTSKŪLA UN LATGOLA

1. turpynājums

Latgolas lauku rajonu soialajā un ekonomiskajā attīstībā daudz kļūpīga, bet ir arī atšķirības, kuras radījis zemes dažāda kvalitāte, attālumam līdz laikiem pilsētām, īpatnības vēsturiskajā attīstībā un citi faktori. Atšķirības veidojas arī izgleiteības attīstībā — materialajos iespējās tū īgyt, pīdovjoms un tamleidejīs.

Šūreiz konkretok par rajonim.

Pādejōs tautskaites laikā 1989. godā Bolvu rajonā beja 46 cylvāki ar augstokū izgleiteibu, rēkinūt uz 1000 idzeivotōjim 25 un vairōk godu vacumā, ijēme 5. vītu nūvoda rajonu storpā un 24. vysā Latvejā storp lauku rajonim. Te jaunīsim nav augstokajai izgleiteibai lobvēleigu apstokļu, tūmār jī lūti aktivī tīcās pēc tōs. Naklōtīnē uzjimtūs īpatsvors 1997. godā sasnēdze 42% (Latgolas lauku rajonūs videjī 20%).

Padzilnōtajōs intervejōs Rēzeknes Augstskūlas Ekonomikas fakultates naklōtīnes nūdaļā Bolvu jaunīši pastōsteja, ka gon jī poši, gon vīnaudzī nasaskota pozitīvu ekonomikas īverzī sovā rajonā, tūtīs, vārojūt aktivū migraceju, saprotūši, ka dorbu cytūs nūvodūs atrūn golvonokūrt izgleitōtī cylvāki (migracejas saldo Bolvu rajonā 1997. godā beja — 3,1, Bolvūs — 7,6 promīes), tys veicynōja studentu pīplyudumu naklōtīnes nūdaļōs. Klōtīnē, rēkinojūt uz 100 potencialajim reflektantīm, 1997. godā uzjimtī 37,5 cylvāki, tys ir, par 0,9 vai 2,4% mozok nakai 1996. godā. Tūmār ar šū rōdeitōju Bolvu rajons ijēme 2. vītu Latgolas lauku rajonu vydā un tys beja par 17% vai 3,5 cylvākim augstōks kai videjī Latgolas rajonūs, bet vysūs Latvejas lauku rajonūs — par 8% vai 2,7 cylvākim augstōks.

Pēc Reigas augstskūlu īpatsvora jaunūs studentu kūpskaitā Bolvu rajons ir ūtrā vītā aiz Preiļu, bet pēc īpatsvora klōtīnē uzjimtū — pyrmajā. Nu vīnas puses izvēli itēmējis lēlais attōlums storp Reigu un Daugavpīli, nu ūtras — Reiga ar sovom daudzveidīgajōm izgleiteibas, dorba un atpyutas īspējōm škit īpaši pīvīlceiga un mōceibas var klūt par izšķirūši sūli

uz dzeivī jīmā. Tūmār 1997. godā mōceibas klōtīnē Reigā sōce par 15 cylvākim vai 14% mozok. Studeju vītu skaits par budžeta leidzeklim aug lānok par studēt gribātōju, arvin lelōkajai daļai jōsavuica par moksū, sasamozynōj īspējas studēt golvaspīlsātā, kur mōceibu moksū, īpaši klōtīnē, ir lelōkū tīsu augstōka.

Nu trejom augstskūlom, kur specialitašu pīdovjoms zynomā mārā leidzeigs (Latvejas Universitates, Daugavpījs Pedagogiskōs universitates un Rēzeknes Augstskūlas) — Rēzeknei vysvairōk izvavēļ bolvīši, par 4 procentim vairōk nakai LU. Intervejōs naklōtīnī izvēli pamatoj ar tū, ka naklōtīnes studejas golvaspīlsātā prosa daudz laika un leidzekļu braucinim, un nadūd tōs pīrkšrūceibas, kū jī gaida nu Reigas — īspēju sameklēt dorbu.

Rēzeknes Augstskūlā dīnas nūdaļā 1997. goda oktobrī pavysam vuicejōs 125 Bolvu rajona audzēkni, nu tīm Ekonomikas fakultatē 28%, Humanitarajā — 32%, Pedagoģejas — 37% un Inžīneru — 3%. Humanitarajā fakultatē īpašu interesi izraisa īspējas apgyut tīsebzyntōnes un svevolūdās, niceigais skaits Inžīneru fakultatē nanūzeimēj nūraidūši attīksmi pret šōm zīneibom — RA tei ir poša mozokō, kurā arī dīnas nūdaļās studentu skaits beja tīkai 8%. Ekonomikas fakultatē īsastōja 27%, Humanitarajā — 38% un Pedagoģejas — 35%.

Tymā pošā godā Daugavpījs Pedagogiskajā universitatē mōcejōs 35 šō rajona jaunīši, nu tīm Ekonomikas fakultatē 3%, Dobas zynōtņū un matematikas — 40%, Pyrmsskūlas un pamatskūlas pedagoģejas — 20%, Sporta pedagoģejas un muzykas pedagoģejas specialitatē nabeja. Latvejas Universitatē 1997. godā klōtīnes studejas sōce 35 jaunīši, nu tīm dažādōs pedagoģejas specialitatēs 36,4, socialajōs un humanitarajōs zynōtņēs kūpā — 20, dobazynōtņēs — 25%, ekonomikā — 19%.

Nu mynātō izrīt, ka 1997. godā apyvenī vīnāids studentu skaits ekonomiku devēs studēt uz LU un RA dīnas nūdaļā, bet LU Pedagoģejas nūdaļā izvavēļja 14 reizes vairōk, kū sekmēja dobas zynōtņū specialitates — nu Bolvim tōs apgyut devēs 9 jaunīši, RA šū studeju vērzīni napīdovoj.

Reigas Tehniskajā universitatē 1997. godā uzjēme 10,1% nu studejas sōkušajim Bolvu jaunīšim un 15,9% nu jaunajim klōtīnes studentim, pēc šīm īpatsvorim rajons ijēme 6. un 4.

vītu Latgolas lauku rajonu vydā. Nu Preiļu rajona RTU īsastōja 18,7% nu jaunūs studentu kūpskaitā un 23,2% nu studejas sōkušajim klōtīnē — te izapauz izgleiteibas pīdovjoms un materialū apstokļu radeita studeju nūzaru strukturas deformaceja. RTU studētgrībātōju nu Bolvim īpatsvors sasamozynōj, jo gribātōjim te nav īspēju vūiceitīs klōtīnē, bet RTU ir moz naklōtīnē īgyustamu specialitašu. Inžīnerzynōtēs apgyustamas tīkai tōli nu dzeives vītas — Reigā, Jelgovas Lauksaimīceibas universitatē vai arī RTU Daugavpījs Mōceibu un zynōtņū centrā (studeju programās pyrmō puse). Puiši atroduši cytu īspēju: 12,2% nu studejas sōkūši kūpskaitā (apmāram caturtō daļa) un 13% nu jaunajim klōtīnes studentim īsastōj Latvejas Nacionalajā aizsardzeibas akademējā. Prūtams, ir jaunīši, kū interesej militarōs specialitates, bet nav bezsvoreigi arī tys, ka pēc studejom byus garanteits dorbs un valsts leidzekli golvonūs sadzeives apstokļu apmīrinōšonai.

RTU, atšķireibā nu RA un LU, ekonomikas fakultates studenti apgyust arī inžīnerzīneibas pamatus, kas vajadzēgi ražōšōnā un sasadorbojūt ar inžīnerim, rajona jaunīši izvavēļja modernas, perspektīvas specialitates.

Pēc LU uzjimtū studentu skaita Bolvu rajons 1997. godā ijēme 1. vītu Latgolas rajonu un 14. vysas Latvejas lauku rajonu vydā. Arī Lauksaimīceibas universitatē lēls īpatsvors beja naklōtīkim. Pavysam 1997./98. mōceibu godā tī vuicejōs 68 bolvīši, tymā skaitā 8 magistranti, nu kūpskaitā 51% naklōtīnē. Tīkai 4% izvavēļja specialitates, kas vajadzēgas kaidā nūzarē, 22% — taidās, kas nav saisteitas ar dorbu vīnā nūteiktā saimīceibā, bet nūdereigas vyspār lauku vidē, trejom caturtdaļom beja profesējas, kas pīmārōtas arī dorbam pīlsātōs.

Nu septenim rajona pogostim — Bēržiņīs, Brižcīma, Krišjōnu, Kuprovas, Lozdulejas, Mednevas un Vacuum LU nabeja nīvīna studenta.

Jōsoka, te jaunīši vairōk pīsavērš medicinai na kai cytur Latgolā, — Medicinas akademējā 1997. godā beja uzjimtī 0,5 cylvāki, rēkinojūt uz 100 potencialajim reflektantīm, bet tūmār šīs rōdeitōjs beja 1,8 reizes lelōks par videjū vysūs nūvoda rajonūs kūpā, par 26% atpalyka nu Latvejas lauku rajonu videjō rōdeitōja.

Privatajōs augstskūlōs nu rajona nāisastōja nīvīns (1995. gods), bet 1996. godā jau 7, 1997. godā — 5,

taidot — 2,7% nu studejas sōkušajim, Rēzeknes rajonā videjī 1,7%, Daugavpījs — leidz 3,3%. Bolveniši tyka uzjimtī četrōs privatajōs augstskūlōs, bet vysvairōk Stortpautyksajā turisma (2 godu laikā 4 cylvāki), Latvejas Banku akademējā (3) un Latvejas Evangeliskajā luteriskajā kristeigajā akademējā.

Preiļu rajonā 1989. godā pēc tīm pošim tautskaites materialim bejis 51 cylvāks ar augstokū izgleiteibu, rēkinojūt uz 1000 idzeivotōjim 15 godu un vairōk vacumā, šamā zīņā 1. vītā Latgolas lauku rajonu vydā, 19.—20. vītā vysā valštī. Latgolas lauku apvydu pōrsnēdze par 4 cylvākim, bet nu Latvejas lauku rajonu kūpeigō rōdeitōja atpalyka ap 18 cylvākim.

Deveņdasmytājūs godūs rajona ekonomikā izvavēļja nalobvēleigi apstokli. LR Centralōs statistikas pōrvaldes «Informacejā potencialū īpaši atbolstomūs regionu nūteikšonai» publicētajā 566 Latvejas

pīlsātu un pogostu rangu rīndā pēc socialō un ekonomiskō attīstības leimīņa rajona pogostu un pīlsātu videjais rangs ir 436 (4. vītā Latgolas lauku rajonu vydā), bet pādejaī symtā — 13 pogostim, nu tīm 7 — pādejōs pīcdesmit. Kai Bolvu, arī Preiļu rajonam 1997. goda novembrī pīškeršts īpaši atbolstamō regiona statuss.

Nalobvēleigi ekonomiskī apstokli apgyrutynōj augstōkōs izgleiteibas īgyušonu, īpaši klōtīnē, bet nu ūtras puses — palelynoj tīksmi pēc izgleiteibas, jo sasasynōj konkureņce vītejā dorba tērgā.

Rēzeknei un Daugavpīlei ir mozoka itēkme uz Preiļu rajona dorba tērgu, arī jaunīšu mōceibu vītas izvēlei Rēzeknē vai Daugavpīli un tūs rajonūs — nu šējīnes leidz obom pīlsātōm tīkpat kai vīnāids attōlums — ap 50 kilometru. Tūmār tagadejūs apstokli lēlais daļai braukšonai un mōceibom tys par lēlu.

Turpynājums sekōs

PĪTERS LŌCS, LATGOLAS RAKSTNĪCEIBAS MUZEJA PĪLCINĒ VADEITŌJS PAGŌJUŠŌ GODA ROKSTU RAŽA

Ari 1998. gods jau klīvis par vēsturi, kuru navarim nī atgrīzt, nī palobēt — vīneigi pavērtēt un vuiceitīs nu jō, smēļt atzīņas nōkūtnei. Kū jys devis latgalīšu raksteibaī? Analīze laj palik pošu skaiteitōju kompetēncē. Šūreiz vīn par tū, kas bejusi tai uzīceigi.

Valdemārs Voguls ar sovū pyrmū dzeivū grōmatēnu «Uz zvaigžņu tyltā» — Latgolas Demokratiskōs partejas apgōdā.

Eugēns Karūdzņiks nu Sabīles sovā ortografejā myusim dōvoj divas dzejas burteiceņas «Tāvū zeme» un «Mozaiķa».

Ontona Rancāna izdevnīceiba Preijūs dzymtajā volūdā laiduse klajā Ontona Matvejāna gorēižs dzīsū izlasi «Dīva gūdam», itymā pat apgōdā iznōkuse Natalījas Gīlūcas-Vaivodes stōtu grōmatā «Storp Ūšu un Dubnu» un «Preijū nūvoda kalendars 1998. godam» — itōs divas obeijs latvīšu volūdas tradicejōs.

«Katjū Dzeives» tipografejā Vījānūs atkōrtōtī izdūta Drycānu draudzēs varganīsta Ontona Matvejāna sakōrtōjumā «Lyugšōnas par myrušajim — salmys».

Ar Rēzeknes dūmes finansialū atbolstu dīnas gaismu īraudzējis «Dzejas almanahs — Rēzekne-98» trejōs volūdōs.

Latgolas Kulturas centra izdevnīceibas davums ar kotru godu, ar kotru

jaunu grōmatu klīst aizvīn profesionālōks gon vōku nūformēšōnā, gon satura izvēlē. Nī vīnā grōmatā naatrasit tīk daudz kulturvēsturiska materiala par Latgolū kai «Tāvū zemes kalendārā». Tys nu jau 60 godu ilgumā globoj un bogōtynōj latgalī rakstnīceibas tradicejas.

F. Trasuna II rokstu sējums «Dzeive un dorbi» dūd pīlneigu īskotu myusu izcylo nūvodnīka literarajā davumā.

Atkōrtōtī iznōkūšās dīvas vēļ sovā laikā V. Lōča izdūšōs — Leonarda Latkovska sen. «Direktors Dr. A. Brooks» un Madsolas Jōņa breineigi «Lynu zīdi» — jaunā kvalitātē, pōrkōrtōta un paplydynōta ar dzeivīm kūpnacionalajā volūdā.

Pi Latgolas rokstu cīneitōjim zam 1998. goda zeimes tautā it īcīneitas rokstu krōjums «Olūtis-9» un 1916. godā Andryva Jūrdrža sastōdeitais «Myužēigais kalīndars».

Pa kaidam latgaliskam dzeivjam sastūpam Rasmus Ūrtānes un Leontīnes Apšīneicas grōmatēņōs.

Ontons Slīšāns pusmyužu pōrkōps ar 15 grōmatom. Vyssirsneigōk jam pasādū dzeja dzymtajā volūdā un sovdaibeigajā Skīlbānu izlūksnē. Cinejamais dzejīniks ir vīneigais Latvejā un arī pasaulē, kas roksta bārnīm latgaliski un uz pīršku gribu nūvēlēt jam pīsatūrēt tīkai pi latgaliskōs rokstu tradicejas gon dzejā, gon prozā.

Vysi latgaliski rokstūši sovus dorbus izplateibaī var pīdovēt caur latgalīšu rakstnīceibas muzeja grōmatu goldu, a saisteitūs ar Latgolas temu pa vīnam eksemplaram pīsyuteit muzeja fondim. Latgalū volūdas un raksteibas saglobōšōnas ceļš tīkai vīns — raksteisim un runōsim!

GAIDEITA GRUOMOTA

Beidzūt, ejūt cauri ilgom un lelom gryuteibom, iznuokuse Madsolas Juoņa dzejis izlase «Lynu zīdi». Gruomota gryuti topuse gon finansialūs spaidu dīel, gon arī īpašu poligrafiskūs uzdavumu sakarā. Izdevējs daudz pīdūmuojs pi tuo, lai izdavuma nūformējums atblystu tai lūmai, kaidā dzejīnikam pīdar latgalīšu lirīkis viestūrī.

Dzejīnika vuords parostī teik mynātīs storp izcylokajim latgalīšu dzejīnikim — supluok Marijai Andžānei, Augustam Egluojam, Martai Skujai u. c.

Madsolas Juoņam iznuocs tīkai vīns dzejis krōjums ar tū pošu nūsaukumu kai tān, kod nuok klajā tuo ūtrs puorkuortuotāis un paplydnyuotāis izdavums. Šymā izdavumā īvītuoti na tīkai cyti, pēc kruojuma iznuokšōnyīs vāluok topuši dzeivūli, bet pīvīnuots arī īvods un pēcvuords. Itvarti arī foto materialī un bibliografeja. Tys vyss izdūšōnyīs dorbu gon pāildnyuvoja, gon saduordzynuoja.

Par finansialū atbolstu lela pateiceiba pīsanuok Juoņam Blaževīčam.

Ir radeits izcylo dzejīnika pīmīņas saglobuošonai atblystūšs estetiskī pīvīlceigs, perfekti nūstruoduots izdavums. Te sovīs nūpalns muokslīnikam Juoņam Sveņčam. Vuoka

nūformējums, atblystūši pyrmīzdavumam un tuo pamatsaturam, atstuots ar tū pošu siluetu, ir tīkai nadaudz modīficēts. Jauns ir titullopyis veidojoms. Pyrmīzdavuma vuoku beja zēimējis muokslīniks Jurīs Soikāns. Juo zēimējums beja īgīvis atzīneibu. Par tū tys pamatus saglobuots.

Par izlasis saturiskū pusi ir pastosteitis gruomotys īvodā; tī pasaceituo paplydnyušōnyīs īspējai var kolpuot bibliografeja.

ONTONS RANCĀNS, GRYUDINĪŠU 4-KLASEIGŌS PAMATSKŪLAS ABSOLVENTS

«LYNU ZĪDI» OTRON ZĪD

MADSOLAS JŌNŠ 1974. GODĀ. PĀDEJĀIS UZJĀMUMS

JŌNŠ UN MARIJA

JAUNŌS GRŌMOTAS APVŌKS

tyvōkōs sādžās un solōs lynus vairs nasēj un naudzej, jo te vairs nav kam tū dareit — pasaulā molā pamastajōs zemēs vīn sovus myužūs dadzeivōj nadaudzi vacōki cylvāki. Tī nīkō vairs navarim izdareit, jo vysī zemnīki, kas šamōs zamajōs zemēs uz augstōkom vītom ar dzeislōtom rūkom audzēja lynus, jau sasapulcējūši Vylkadūbīšu kopsātā, arī dzejīnika rōdi un kaimīni. Bet «Lynu zīdi» ir augšancālūšs, otkol krōšni saplaukūši un uzīdējūši. Šys atkōrtōtais un paplydnyotāis izdavums pamastajā zemē varēja vīn izaugt nu jauna ar nanūgurdynomō profesora Vitolda Valeiņa sirsneigū attīksmi pret rakstīku un dzejīniku, kura talants, vēļ eisti naizplaucis, bej spīsts nūrimt, aplkust ar īkōrtas maīņu. Atrats nu sovās dzymtōs Madsolas, Latgolas Jōņs Ludbōrzs vairs naspēja pa eistam atgyut drūsmi un enerģeju, kū beja uzjēmis literarōs darbeibas sōkumā. Laikam kaidā dvēseles steiga, kas Gryudīnīšu un

Naurānu skūlōtōju mudynōja uz literaturu, sekmēja jō spolvas rīteišonu pa boltū papeira lopu, tai arī palyka pōrtrykuse šamā bērneibas un jauneibas lynu zīdu zemē...

Skūlōs prūm nu jam dōrgōs Latgolas pedagogu un dzejīniku bīži apmeklēja jō dorba kolģes Gryudīnīšūs Sofījas Gutānes dāls Stanīslavs ar gīmīni, kurs niu dzeivōj Ludzā, bet cēlis nu leideigas vītas — Zērņusolas, daži cyti paziņas, radīniki, — tai mes šū tū varējom uzzyntōt par dzejīnika gaitom. Un pīnōce zīņa, pēc kuras nūsalaiz rūkas un nīkō vairs navarī izdareit... Skūlōtōjs ir aizgōjis Myužēibā...

Bet palykūšās atmīņas nu myuža pyrmōs skūlas, nu zēneibas... Un pyrmōs grōmotas «Lynu zīdi» laseišōnas kaidā zīmas vokorā, kod vōrgi kyupēja skols un ap īputynōtōs mōjas pakšīm svīlpēja vējs, snīga sauves svīsdams šaurajā lūdzenā... Un kaidis cyts vokors, kod beju atstōts pēc stuņdem, ar taidim poši razgalim stōvēju ejā storp klasēm ūtrajā skūlas mōjā, kur vuicējōs trešō un caturtō klase, pi skūlōtōja Jōņa Ludbōrža golda — te vēļ eisajā zīmas vokorā pi grīstīm pīkōrtas petrolejas lampas gaismā strōdōja... Kaidis...

Žāl, tymā laikā nazynōju, ka dīzgon styngrais skūlōtōjs Jōņs Ludbōrzs, kurs pa reizei paspēja vijūli, bet jo vajadzēja, beja arī saprūtūšs, ir tys pats skaistūs «Lynu zīdu» autors dzejīniks Madsolas Jōņš! Un voi varēju īsādūmōt, ka tei poša meža mola, kas muna tāva Modīka pīgrīzumu Ludbōrzsolā atdalēja nu valsts mežu gobola, ir tei poša Madsola...

VIKTORS TROJANOVSKIS

SŪLIS NŌKŪTNĒ

LUDZAS RAJONA BĀRNU UN JAUNIŠU CENTRĀ DORBOJAS DATORKLASE

Pārējā goda augustā nūsaslēdzē «Lattelekom» un vairāku komercfirmu reikotais lobbareības projekts — konkurss Latvejas skolām «Myusdīnu odiseja». Sacēšības organizātoji sajāme 385 piteikumus. Storp 30 veiksmīgākajām tyka nūsauktas Daugavpils 5. pamatskūla, Leivōnu 1. vydušķkūla, Rēzeknes 2. un 5. vydušķkūla, Tiļšas internatpamatskūla. Un ludzōniņš par miļzeigu pīcu un gondarejumu laureatu skaitā iklīva arī rajona Bārnu un jaunišu centrs. Uzvarātōji sovā ipašumā īgyva datorklases un Apollo Internet bezmokas pīslāgumu uz godu, vēļok šīs pakolpōjumas sajāmūt ar atlaidem. Tai ludzōniši vīna reizē rūkā dabōja

vasalus 15 datorus! Uz taidu gyvumu, jamūt vārā tagadejū vysai spaideiņū finansialū stōvūklī, tyvōkāajā nōkūtņē mes dīz voi varātu cerēt.

Šō projekta iniciatori beja Lattelekom ļauds. Skūlom uzdōvynōtūs datorus jī arī poši varātu izmontōt vēļ kaidus pōrs godus, jo tī nabyut nav nūvācōjūši. Tūmār vacōki modeli vinolga dreizī byutu jōnūmaina, lai gon arī tī vēļ lobā tehniskā stōvūklī un tūs varātu realizēt par naudu. Tūmār sakarnīki izavēļēja dōvynōjumu.

Tys ir vīns nu vysnūtaļ uzteicamajim momentim cytkōrt nykni nūsūdētājāi šō uzjāmuma darbeibai. Lattelekom sūla arī turpmōk aktīvi pīsadaleit skūlu datorizacijā, reikojūt dažaidus konkursus un akcejas.

Ar kū tod ludzōnišu pīteikums konkurssam izapeļņēja tik augstu prasēgōs žūrejas atzēibeju?

Mašinroksta loppuseites apjūmā vajadzēja minēt trejs veidus, kai byutu izmontōjami datori. Un tyka uzraksteits: skūlānu izgleitōšonai un zynōšonu pynlveidei informatikas jūmā, datu bāzes izveidei par bārnu un jaunišu aktivitatem un intereseem breivō laika satureigā pavadeišonā; skūlānu un skūlōtōju rodūšōs avizes veidōšonā un

izdūšonā; datorapmōceibas seminaru un kursu reikōšonā interesentim.

Pīteikumūs konkursam beja jōmiņ arī trejs veidi, kai skūlāni varātu izmontōt Internet. Un jī atbiļdeja: satureigās informacejas īgyūšona, reikojūt dažaidus ōrpustuņžu pasōkumus; sarakste ar vēstuļu draugim cytōs vaļstīs, jaunu draugu īgyūšona; Internet mōjas lōpas izveide ar informaceju par Bārnu un jaunišu centra darbeibu.

Bet kaidis tam vysam sakars ar Odiseju? Kai zynoms, myuža nūgalē legendarais sengriku varūņs vysim daudz stōstēja par tū, kū pīdzeivōjis Trojas kara nūtykumūs, gon bezgaleigajūs klejōjumūs pa plašu pasauli, kū veicis, klausūt Dīvam un liktiņam. Taitod te ar myusdīnu bārniem ir vyscišōkō saikne. Tōdēļ jī sovā pīteikumā turpynoj:

«Internetā varēsīm atrast atbiļdes uz vysdažaidōkajim ļautōjumim, īpazētīs ar jaunōku muzyku, apskateit mōkslas galerejas, meklēt vajadzēigōs grōmotas, spēlēt spēles, pīsadaleit diskusejōs, laseit jaunōkōs ziņas vairōkōs volūdōs, satikt cylvākus ar leidzeigom intereseem, īgyut jaunās datorprogrammas, bet kaidreiz vīnkōrši peļdēt pa virtualajōm pīna upem ar keiseļa krostim.

Vīna nu vyslelyskōkajom Internet īpašēibom ir tō spēja samozynōt attōlumus un likvidēt politiskūs rūbežūs. E-posta myusu ōrpusskūlas īstōdes dorbā kļiur par vīnu lelu sūli nōkūtņē.

Un nu plašajā Ludzas rajona Bārnu un jaunišu centra zālē sarindōti 15 datori. Varons skots! Pī tim jau nu goda sōkuma liitiķi rūsōs jaunī censūni. Saistūšas nūdareibas voda daudzpusēigi izgleitōta pasnīdžēja Irīna Golubova. Pēc Reigas 78. vydušķkūlas beigšonas jei studējuse Moskovas kooperacejas institūtā, tod absolvējuse Reigas Tehniskōs universitates inženirzynōtņu fakultati, īgyustūt bakalaura grādu ekonomikā. Beiguse datoru kursu un niu zynōšonas nūdūd jaunajai paaudzei.

Nūdareibas nūteik četras reizes nedēļā, trejōs grupōs vuicōs kaidi 80 pīlšātas obu vydušķkūlu 6.—9. klašu audzēkņi. Mōceibas turpynōsīs arī vosorā. Bet grībātōju ir kritīni vairōk, 30 jau uzrakstējūši īsnāgumus, vēļ kaidis symts izteikuši vēlēšonus apgyut datormōku. Vysvairōk bārniem pateik ar datoru zēimēt, bet ir arī daudz nūpītnōkas intereses. Saceisim, jī paleidz veidēt naakareigū skūlānu un skūlōtōju avīzi «Urkis» — dreizi nōks

kļājā jau trešais tōs numers, datordrukā nūformēj Bārnu un jaunišu centra tūpīšūs projektus, informaceju.

Daudzu bārnu rūsmē ir patīšas apbreinas vārta, jī ir eisti vunderkindi, kuri spēj uzturēt miļzeigū goreigū un fiziskū slūdži. Na tikai mōcōs parostajā skūlā, apmeklej muzykas voi mōkslas skūlas, bet atrūn laiku nōkt arī uz nūdareibom sovā nameņā — BJC. Žāļ, kai tymā poša laikā pulka jūs vīnaudžu izteik bez jebkaidom intereseem, stuņdem ilgi bezmērkeigi klimstūt pa pīlšātas ilom... Cerēsīm, kai arī jī reiz nōks jī prōta!

Lai veicas tim, kas strōdoj ar 20. godsymta beigu breinumu — datoru! Jo tō izmontōšana nōkūtņē pīaugs tikpat kai vysōs dzeives jūmōs, it īpaši, apgyustūt informatiku. Datorzineibas paleidzēs jīm sekmeigi konkurēt dorba tērgā. Dators smolkim teimeikim saista ar vysu plašu pasauli. Bet tys ir tikai sōkums ceļam uz informacejas sabīdreibu. Daudzi jaunī ludzōniši jau nūstōjūšs uz tō. Vysā dreizumā, kai centra direktore Eleonora Obrumāne, varēs organizēt kursu pedagogim, jaunišim ekonomikā ar uzjēmējdareibas vērzeibu.

DZILI SIRDĪ NŪVODU SLĀDZŪT...

Sōkums 1. lpp.

«atbreivōtōji» un «aktīvistī» nūsadorbōja ar laupeišonu gon sovā, gon kaimiņu pogosta, vīns ūtrs tyka atpazēits — Pankovs, Volkovs, pat nūsauts — Klaužs.

Zynomi daudzī faktī un nūtykumi, kod tyka arestatās dezertejūši sīvas, dāli, cyti pīdareigi, sīvites un sērmgaļvi, pat bārni turāti pogostā tam atrostōs aresta telpōs nacišamūs apstōklūs un spydzynōti. Tys leidz šam nikur nav fiksēts, lelōkō daļa citušu jau aizgōjūši myužēibā, pajāmūt sev leidza arī tūs dīnu oculiceibas.

Dūmoju, kai myusim, dzeivajim līcinīkim, tys byutu jōdora zynoms sabīdreibai, pēcnōcējim, lai vairōk naatsakōrtoj. Cylvāki, gimines, kas ībaideiti nu sorknō terora, vēļ šudīņ

navar īsadrušynōt pastōsteit par brīsmu dorbim. Vōcu fašismu tīsōja Nirnbergā, kurs vuicejis beja nu komunīstu zvēreibom, bet sorkonais — komunistiskais terors — palicis nasūdeits leidz pat šam breižam, jo, dīmžāl, pi varas vēļ na vīns tō pakalpeņš, leidskrējējs, jūs bārni — komjauniši...

1949. godā uz Sibireju beja plānōts izsyuteit 199 pogosta īdzeivōtōjus nu 42 giminem, faktiski izsyuteja 174, jo cyti tamā breidi nabeja mōjōs, voi slēpēs, tod iztrykstušūs leidz 1953. godam sameklēja gon Latvejā, gon cytōs republikōs un pa etapu aizsyuteja pi giminem Sibirejā. Kai kulakus izsyuteja 12 giminēs, pōrejōs kai nacionalistus — nacionalūs partizanu atbalsteitōjus voi nacionali dūmojūšus.

Arhīva materialūs ir čēkistu nūrōdes, kai Rudzātu pogosts vīns nu bogōtōkajim Latgolā un tōpēc te moz vīteju padūmu varas atbalsteitōju. Pēc kara par pogosta jaunišim raksteits: «Kai cylvāks, kas nu tymas iklīust spylgtā gaismā nikō uzreiz naredz, tai rudzātiši ir klīvuši tik naaktīvi».

Vēļ par 1949. goda izsyuteitajim. Pirmī godī beja ļūti gryuti, daudzī myra, īpaši bārni un sērmgaļvi. Tai Pišķino Troickija rajona kolhozā «1. majs» Tomskas apgobolā nu 11 bārniem nūmyra 9.

Vairōku pogostu sīvites bārnus dzemdēja ceļā uz Sibireju, jī pasaulē nōce nadzeivi voi myra dreizi pēc pīdzimšonas.

1950. godā pīsanōce byut Asino stacejā, redzēju divas prōtā sajukušas sīvites — vīna beja muna tāva mōseica Māra Eriņa un ūtra kaida napazeistama

jaunīte, gērbusēs plōnōs drēbēs un kalašom kōjōs (beja 40 grādu soltums) — tei lēce kōjōs un dzīdōja operu āriņas, tod sōce hysteriski raudōt... Jōs apsorgōja divi miliči.

Matīde Jurova (1885—1955) izbāga nu Pišķino rajona, atsagrīze sātā, bet te jū apcīnyōņa un pa etapu otkon nūsyuteja atpakaļ, tī arī nūmyra. Zāns Ādolfis Elsts (1937—1994), 14 godus vacs, pamete izsyutejuma vītu kolhozā, devēs mōjup pa dzeļceļu, nūējūt vairōk nakai 140 kilometrus, kod jū aizturja miliceja.

Varātu daudz stōsteit un raksteit par pīradzātū un pīdzeivōtū. Maņ škīt, kai komunistiskō režīma darbeiba nateik kai nūzīgums pret ciļvēci atzeita, atklōta pēteita, par tū publicāts un raksteits, avīzēs moz rokstu pasarōda par myusu tautas pōrdzeivōjumim.

Vōcu laikā myusu tāvs pīsadaleja

katōļu prīstera bērēs, kuram čēkisti spydzynōjūt beja nūvyļkuši nogus un, kod jū globōja, tūs vītā uz pērstim beja uzlyktū škapleri.

Asu uzrakstējis četras brošūras par Rudzātu pogostu, turpynōju pēteišonu. Asu pateiceigs pogosta vāļde par finansialu atbolstu jūs izdūšonā. Sovu informaceju asu pīdōvōjis vairōkim preses izdavumim, bet te jūs nainterešē. Bet vīnolga vairōk un plašōk jōrkosta par pagōtni un īpaši tim, kuri gōja Golgatas ceļu. J. Rainis ir teicis: «...mes naaizmērssim nīvīna poša, kū sovas varas laikā nūkōvet». Un vēļ pīmineišu Jōni Jaunsudrabeņu: «Turi Latveju dzīli īslāgtu sovā sirdī, Turi tai kai lelōkū dōrgumu, kū nadreikst pazaudēt. Jo zaudēsī Latveju — Tu zudeisi pats» — tī ir svēteigi, patīši vōrdi, kū teišam vysu dzeivi nasu sovā sirdī un dūmoju, kai tū nese gondreiz vysī, kai milēja dzymtū zemī un cite nu okupacejas varom.

PETRU PĪTERS

POPKULTURYS MESEJIS TEIRUMNĪKŪS

Lai captu bļvys, ir vajadzēigi bļvī. Lai vuorātu putru, ir vajadzēigs ozbors. A kas vajadzēigs, lai taisātu kulturpolitiku? Piec Latvejis pussymta parteju pīredzīs, ir juosoka, kai kulturpolitiku var taiseit ni nu kuo...

Izaruoda, kai kulturpolitika Latvejā aug poša nu sevis, kai sēnis meža, voi pasaceļ tuškā vītā, kai mygla nu upis, a voi pieški īsaduc, kai pāryuņs leita tyucis.

Izaruoda, kai kulturpolitika Latvejā ir vysur, kai par tū nav vīerts ni runuot, a nī dieļ juos naudu tieereit. Taitod, kulturpolitika ir nūsaslāpuse Saeimā, vaļdeibā, pošvaļdeibuos, biznesā, nūzīdznīku aprynduos ī pat Teirumniku vydušķkolys garderobē.

Nuj, nuļ, nasabreinojūt! Teirumnikūs dzeivōj ī vydušķkolā vuicuos muna trešuo ceļa bruolāna pa muotis linejai treis bārni ī as tū litu labi vīņ puorzynu.

Ar nakontrolejamū masu kulturpolitiku nav tai, kai ar politiku vyspuor. Ja politika sadola cylvākus zortūs, nu, tai kai ogroku Vīleks līnu fabrikā līnus; piec auguma, piec rasnuma, piec kruosys, piec iztureibys ī piec teireibys, to pasauļā kulturpolitika vysus cylvākus ceņšuos nūvīnāduot, kai soka — pluočiņs īr pluočiņs, ī jū var ēst gon nu vīnys molys, gon nu ūtrys, gon suokt nu vyda, tai poš vādarā sakrīss vīnaiži.

A izaruoda, kai pasauļā kulturpolitikas pluočiņi da myusu Latvejis atīt dažaidi; vīni puorcapti, cyti — vīeļ jāly — nadacapti.

Jyus moža ī breinuositēs, kai es apgolvōju, kai kulturpolitika īr īklīvyuse ī Teirumniku vydušķkolys garderobē! Pavysam prosta. Kur tauta, tī ī kultura ar politiku. A kur tādinejūs školu jaunuothe dreikst uzatureit pyrms stuņdem, storpstuņžu laikā, piec stuņžu? Pioneru ī komjaunišu ustobu laiks īr sēna paguotne. Zālē tuo nadreikst, bibliotekā navar, ticeibys kabinetā voi kapellā aizlīgts, gaitēņys nav īteicams, ī tai tuoļuoķ, ī tai jūprūjom. Atlik vīna vīta: tualetis ī garderobe. Nu, ī sprūtīt poši, tai kai tualetes īr pašsurs da ī cytu apsvārumu dieļ, palik vīna vīta — garderobe, kai estuokuo ī vīneiguo vīta školu jaunōtnīs kulturpolitikys pluočiņi meiklīs ījaukšony vīta.

Ī tai. Īr agrys pyrūdīnis reits. Teirumniku vydušķkolys garderobē sāit

pyrmi jauniši. Kū tu nasaceisi! Eisti pasauļā ritumu popkulturu fani!

Tusnuodams īsaveļ opolais Pleišu Ortasmys. Piec viersdrieibu nūvilkšony ī sūmys pastymšony mōlā, atsaklōju eists jefiņš ar nūlāizeitu garmatainu frīzuru ī sportiskuom biksem, kuras labi īzcel juo vēirišķēibys organus.

Tyvleit garderobē īsamat Seikstānu Plenis, nazkū pusangliski nasaprūtami izklaiguodams. Nūsivī sūmu, pasvīz īz pakaramūs viersdrieibis ī matuos sasavaluot ar Pleišu Ortasmu. Obi dīveji pastīp rūkys īz prīšku ī sasyt kūpā kai plaukstiņpolkā, saukdami: — faja, faja, big faja! — sasakrīn ar kryutim, apsavīz ar mugorom ī sasaboda ar dybīnim. Seikstānu Pleņam stabuļainys biksis, puori kruomu izlaists nasaprūtams īzcelšmis kraklys, ap koklu škeibi, naviereigi sasīta šlipste. Seja nūauguse ni to ar spolvom, ni to ar buordys ruguojim. Obi dīveji sabuož kūpā golvas, kai voi daguni sasadar ī puorrūnoj breivdīnuos diseneitēs nūtykušu.

Pleišu Ortasmys: — O, kas par fajū blozgu, tei Gene! — Apsalaiza, berzej dalnas ī klakšķynoj ar mieli. Seikstānu Plenis boksta ar pierstu Ortasmam kryutis: — Beja lumka? Beja lumka? Nu, tok soki! — ī sajyusmā, it kai doncuodams, meiduos Ortasma prišķā. Nūrauš ar pīdurkni svīdrus nu zamdagunis ī pahihinoj: — A es to ar Zelmēiti pruoveju... es to ar Zelmēiti... hi, hi, hi.

Garderobē spīkdamys īskrīn Šļyuku Baudite ī Pierkļu Kaunite, pēc juom īsadan Šķierbānu Androgens saukdam: — Tai poš tuoļuoķ par manim natykat! Tai poš vysa nedele vīnā trymdā... Šļyuku Baudite sasagārbuse uzspieleiti veksīgā, apspeilatā kleitā, īzceļūt vysys ķermeņa aprišis. Ap placim apmasta palela ni to jaka, ni to svuorks.

Pierkļu Kaunite apsvāvykuse džīnsu biksēs ī nanūsokamas mūdes blūzeitē, pakuoruse fanu atributiku koklā. Obejys spīdželojous ī pilōboj puormodēnuos superfrīzurys.

Šķierbānu Androgens pīt pi Šļyuku Baudites, grūza golvu, klakšķynoj ar mieli, navlytuoti apbreinoj juos figuru:

— A kam tev tys lupats ap placim? Lai jaunī učki naikrystu kārdynuošonā? Sajam meitīni ap placim ī lyduzos: — Nu, paruodi kai tev tī šmukumi aug! — Pajam ar pierstu kryušū vydā kleitu: — Voi ta tev žāl, kai ūtrys pasapricuos. Šļyuku Baudite, it kai nu nasasnādzamim augstumim vārdamuos, īndeigi atsoka: — Radzi, radzi, kū jis sadūmovs! A disēnē to maņ ī viersā nasavīeris. —

Īsajauc Seikstānu Plenis: — Jis lobuošis, jis lobuošis! — a pošam acs gotovas nu pīris izliekt uorā.

— Nu paruodi, voi ta tev žāl. Grybu redzēt, kai tys ir, kai taidis ļaukums aug ī veidojuos... — lyduzos Androgens.

— Nu to ī veris, kai jov juomierst zemē, — bezemocionali atsoka Baudite. Androgens pavalk ar pierstu kleitu viers kryutim, īsaver aiz kleitys vīnu reizi, ūtru reizi, palaiž kleitu vaļā ī garī nūvalk: — Avuīi, a tī tok ni kuo īpaša nav. Ī cik mozi vīeļ! A nu uorpusis, īz kleitys verūtīs — taidis šmukums, taidis kaistrynojums, taidis kuojuom pierstu goli suoc kuteit. A zam kleitys pavysam nikuo... —

Pleišu Ortasmys, kaislē īzvaļbeituom acim, kuortuodams biksis kuojstarpē, mīrynoj Androgenu: — A tu pa tymu ī na ar acim, a ar rūkom, ot to na pierstu goli vīn kuteis... — izsyit īz placa Androgenam ī taisuos it kai it uorā nu garderobis, a jam kryutīs īsatic, garderobē īeļšuo Aizkaļņišu Vadina ar Gultasgola Erekeitu. Erekeits Vadīnu pajiemis zam rūkys, it pussūleiti jai pa prišku, kai klaneidamīs ī dzid:

«*Sapņi, mani kailie sapņi,
Kā lai vārdos ietērpj tos,
Kā lai tie tev spētu pateikt
Visu, ko es vēlētos...*»

Baudite ar Kauniti apleip ap Vadīnu, atgryuž nūstyn Gultasgola Erekitu ī čālyudamys vīņ, čālyudamys vīņ par pilyudzejim diseneitēs, kuortoj ī apbreinoj Vadinas popkostimū.

Pīt Pleišu Ortasmys ī buožuos pi Vadīnys, apčamdeidams ī mieginuodams pīvīļkt pi sevis: — Cik tu moder-na! Cik tu skaista! Kas par kulturu! Kas par mai gūd gēl! Seksīgi, seksīgi!

Vadina kai najaukumā nūdreb, ar obuom rūkuom atgryuž nu sevis Ortasmu ī isasauc: — Kuo tu te buožīs vīersā ar sovū sluobonū vibratoru!

Seikstānu Plenis biernišķēigi īsanīrdz: — Dabovi, dabovi, kai najādzi padit, kai fanam pīsanuok... —

Gultasgola Erekeits sasaviļcīs kai bīzuo dāls, kryuts izrīzīs staiga ī līluos: — Es šudiņ pati gudreibis, es šudiņ pati lobesteiba, — pīt pi meitinem ī, it kai juos jam skrītu kluot, ar obuom rūkuom atsavairādams, gari valk: — Es šudiņ ar meitinem ni, ni, es šudiņ pi meitiņi ni, ni, a pīsalicīs pi Šķierbānu Androgena auss, nūsoka: — A vakar juos roņony — maņ vysu dzeivi apādušs. — Tūlaik līleigi: — Es šudiņ byušu Komža, byušu kluss ī paklauseigs Diva jās... —

Pierkļu Kaunite izlāc Erekitam prišķā ī sirdeigi nūšnuoc: — Lobuok tai ī soki, kai treis naktīs naasi guliejs ī naasi stuņdem grābavejis ī kai tādīn grībi stuņžu laikā snauduļuoit. A kū tu sūleji maņ? Kai īdūšīs nūraksteit algebrys muojys dorbus... Ot džeksoni, ot džeksoni! Nasās varoni, a saplāsta kuojesauta vīerts naasat! — Īt ar kulakim vīersā Gultasgola Erekitam.

Storpā īsamat Seikstānu Plenis: — Nauzbryuc, nauzbryuc! Nūsissi, kas vyzynuos ar opeleiti... —

— Kuo itys šnyudaks maisuos pa zamkuojom! — īsasauc Kaunite ī, izrouvuse nu Vadīnas rūkom gruomotu, īzveļ Pleņam pa pakausi. Tys, teatrali greiļuočamīs, nūsaguož pi zemīs ī gul īz mugorys kai nadzeivs.

— Zē bē! — īsasauc Ortasmys ī matās Pleni muokslēigi elpnyuot, dorūt tū tik emocionali, kai Šķierbānu Androgens pat salik rūkys kai īz Diva lygšonu... —

Baudite izvālk cigaretis, pīšūla Kaunitei ar Vadīnu: — Īvīļksem pa dyumam, cikom laiks. — Pasavārusē īz gulūšu Pleni, nūsoka: — Lai paguļ, mierkačs taidis. Kas guļ, tys nagrākoj! Kai to nibejs puorcīssim ituos nedelis trymdu ī bez fakjū īzpaleidzeibys. —

Pīsačeļ Plenis: — paldis, čomi, par leidzjuteibu, nu, jyus drusku puorcāpctet. Es cerēju, kai tei šļopka pate messīs mani elpnyuot... — īvīļcīs dzīļi kryutīs gaisu, turpynoj: — nu mutīs mutē... —

— Cereit nav dabuot! — Pierstu gaisā paciels patētīski nūdeklamej Šķierbānu Androgens ī piec klusuma breisneņa pūcukstus, nu tik skaļi, lai tū dzierd ī meitines, soka: — Zynit, vēči, a Šļyuku Baudite myusim gon byutu juopuormuoca. Jej pīkdīnis disēnē salaide ar Bolvānu Čyguonu. — A kū tī

taidius seikumus jimt pi sirds! Storp kuojuom, storp kuojuom šaidys dzeivīs problemys juojam, tī vairuok vīty! — Puorlīcynūši pavīestēj Gultasgola Erekeits ī turpynoj: — Zynit tok pošī, kai šymā pasaulī īt. Belarus traktora rezervis dalis nader Valmet traktorim? Nader. A cylvāku vydā vyss cytaižuoķ. Voi nav vīna olga: niegers tys voi boltīs, latvīs, krīvs, čygonys voi anglis, a voi kīnīs, te der; kai lik, tai štimm, kai lik, tai štimm.

Baudite īpleš acs ī it īz Erekitā pusi, nikni vaicuočama: — Kū tu tī štimmēj? Kū tu tī štimmēj? Muociis angliski, navuovūļoj vuociiski. Tyuleit es jyusus ar ūlūksni pabaruošu! — Sper ar kuoji vīna nu puīšu kuojstorpīs virzīni... prūtams, natruopūt.

— Saleigstam miru! Saleigstam miru! — apleik meitinem doncuodams, sauc Seikstānu Plenis, — Piec stuņžu sadzersim bāreņā, Erekeits īzpierk. Mes tok vīnys šlakys saime, mes tok myužēiguos popkulturyes mesijys šymā pamastajā pasauļā mōlā. Voi ta myusim juosanaidoj. Tai jov Komžys myusus pa vīnam, pa vīnam ī nūēs. Tureisimēs kūpā! Nu!

Atskan zvons. Meitines cigarešu golus sabuož storp radiatorim. Vysi sabuož mutēs kūšlenis ī svāti, svīneigi, sūmas pajāmušs, dūdas uorā nu garde-robis. Vīneigi Šķierbānu Androgens bīdeigu sejas īzteiksmī garī nūvalk: — Ateja, čomi, ateja īz trymdu... —

1998.

ZEMTURS

LATGOLAS NŪVODA NEDEĻAS LAIKKROKSTS

Dybnyōtōjs — A. Rancāna izdevniceiba,
posta īndekss — 3053.

Atbildeigais redaktors A. Rancāns

Masu informacejas leidskļa registracejas aplicēba Nr. 1609, īznōk nu 1994. goda 30. decembra četras reizes mēnesī — pīkdīnōs. Izdevēja nūrēkinu kōnts Latvejas Unibankas Prēļu nūdadā Nr. 468425, kods 310101900. Izdevēja adrese: A. Upeiša īlā 3—49, Preiļi, LV-5301, tāļrūns 8-253-21516. Ī īspīdļūksne, Līvijas Kalvānes datorsalykšona un Solveigas Sarkanēs datorsmētēšona, īpīsta SIA «Latgales drukā» Bazneicas īlā 28, Rēzekne, LV-4601.

REDKOLEGEJA